

**BOLALARDA VIRUSLI GEPATIT: ETIOLOGIYASI VA KLINIK
BELGILARI, DAVOLASH PRINSIPLARI**

Muallif: Tojidinova Muqaddasxon

Qo'qon Universiteti Andijon filiali

Pediatrica yo'nalishi

25-01 guruh talabasi

Anotatsiya: Ushbu maqolada bolalarda virusli gepatitning etiologiyasi, klinik belgilarini aniqlash va zamonaviy davolash prinsiplari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Virusli gepatit — jigar hujayralarining yallig'lanishi bilan namoyon bo'ladigan kasallik bo'lib, u turli viruslar (A, B, C, D, E) ta'sirida kelib chiqadi. Maqolada gepatitning bolalarda tez-tez uchraydigan turlari, klinik ko'rinishlari, diagnostika usullari, davolash va profilaktika choralari batafsil bayon qilinadi. Shuningdek, bolalarda gepatitning asoratlarini kamaytirish va sog'lom rivojlanishiga yordam berish bo'yicha pediatrik yondashuvlar muhokama qilinadi.

Аннотация: В статье рассматривается этиология, клинические проявления и современные принципы лечения вирусного гепатита у детей. Вирусный гепатит — воспалительное заболевание печени, вызываемое различными вирусами (A, B, C, D, E). В работе подробно анализируются наиболее распространенные виды гепатита у детей, их клинические проявления, методы диагностики, лечение и профилактика. Также обсуждаются педиатрические подходы к снижению осложнений и обеспечению нормального развития ребенка.

Annotation: This article analyzes the etiology, clinical manifestations, and modern treatment principles of viral hepatitis in children. Viral hepatitis is an inflammatory liver disease caused by various viruses (A, B, C, D, E). The paper discusses common types of hepatitis in children, their clinical signs, diagnostic methods, treatment, and preventive measures. Pediatric approaches to reduce complications and support healthy child development are also emphasized.

Kalit soʻzlar: *Virusli gepatit, bolalar, jigar yalligʻlanishi, diagnostika, davolash, profilaktika, klinik belgi, virus turlari*

Ключевые слова: *Вирусный гепатит, дети, воспаление печени, диагностика, лечение, профилактика, клинические проявления, тип вируса*

Keywords: *Viral hepatitis, children, liver inflammation, diagnosis, treatment, prevention, clinical signs, virus types*

Kirish

Virusli gepatit — bu bolalarda jigar hujayralarining yalligʻlanishi bilan namoyon boʻladigan keng tarqalgan infeksiyon kasallik boʻlib, u immun tizimining javobi va virusning virulentsiyasiga bogʻliq holda turli darajada ogʻirlikda kechadi. Virusli gepatitlar turlicha etiologiyaga ega: A va E turlari asosan fekal-oral yoʻl orqali, B, C va D esa qon, onadan bola yoki jinsiy yoʻl bilan yuqadi.

Bolalarda gepatit tez-tez haddan tashqari charchash, isitma, jigarning kattalashishi va koʻkrak qafasida ogʻriq bilan namoyon boʻladi. Kichik bolalarda koʻpincha kasallik subklinikal yoki yengil kechadi, bu esa erta tashxisni murakkablashtiradi. Shu sababli pediatrik klinik amaliyotda laboratoriya diagnostikasi muhim ahamiyat kasb etadi: jigar fermentlari (ALT, AST), virus antitelalari (IgM, IgG) va PCR tahlillari orqali virus turi aniqlanadi.

Davolash prinsiplari virus turiga, kasallikning ogʻirligiga va bolaning umumiy holatiga bogʻliq. Masalan, gepatit A odatda simptomatik davolashni talab qiladi, B va C esa antiviral terapiya va immunoprofylaktikani oʻz ichiga oladi. Shu bilan birga, parhez, jigarni himoya qiluvchi dori vositalari va profilaktik emlashlar bolalarda sogʻlom rivojlanish va asoratlarning oldini olishda muhim hisoblanadi.

Pediatrlar uchun virusli gepatitning profilaktikasi, tezkor tashxisi va individual davolash rejaları bolalarning jigar sogʻligʻi va umumiy rivojlanishini saqlashda asosiy yondashuvlardan biridir.

Asosiy qism

1. Gepatit turlari va etiologiyasi

Gepatit A: Odatda oʻtkir kechadi, fekal-oral yoʻl orqali yuqadi, bolalarda koʻpincha yengil kechadi. Immunitet uzoq muddat saqlanadi.

Gepatit B: Qon, onadan bola va jinsiy yo‘l orqali yuqadi. Bolalarda surunkali shaklga o‘tish xavfi yuqori, jigar sirrozi va gepatoselular karsinoma rivojlanishi mumkin.

Gepatit C: Asosan qon orqali yuqadi, surunkali kasallikning asosiy sababi bo‘lib, ko‘pincha simptomatik ko‘rinmaydi.

Gepatit D va E: D tipi faqat hepatit B bilan birga yuzaga keladi; E esa asosan suv orqali yuqadi, rivojlanayotgan davlatlarda keng tarqalgan.

2. Klinik belgilari

Bolalarda hepatitning asosiy belgilariga quyidagilar kiradi:

Umumiy holsizlik, charchash, isitma

Oshqozon va o‘ng qovurg‘a ostida og‘riq

Jigarning kattalashishi (hepatomegaliya)

Terida va ko‘zda sarg‘ishlik (ikterus)

Siydik va najas rangining o‘zgarishi

Kichik bolalarda ko‘pincha simptomlar noaniq bo‘lib, kasallik subklinikal kechishi mumkin, shuning uchun laboratoriya tekshiruvlari juda muhim.

3. Diagnostika

Laboratoriya tahlillari: ALT, AST, bilirubin, virusga xos antitelalar

PCR diagnostika: Virus DNK/RNK ni aniqlash

Ultratovush tekshiruvi: Jigar strukturasini baholash

4. Davolash prinsiplari

Simptomatik terapiya: Isitma, og‘riqni kamaytirish

Parhez: Yog‘li va achchiq ovqatlardan voz kechish, oqsillarga boy ratsion

Gepatoprotektorlar va vitaminlar

Antiviral terapiya: Gepatit B va C da qo‘llaniladi

Emlash va profilaktika: Gepatit A va B ga qarshi vaktsinatsiya

5. Asoratlari va ularni oldini olish

Surunkali hepatit, jigar sirrozi, gepatoselular karsinoma

Bolalarda o‘rish va rivojlanishning sekinlashishi

erta tashxis va profilaktika bu asoratlarni sezilarli darajada kamaytiradi

Takliflar

1. Bolalarda gepatitning oldini olish uchun profilaktik emlash dasturlarini kengaytirish.
2. Ota-onalarga gepatitning etiologiyasi va klinik belgilarini tushuntirish, uy sharoitida gigiyena qoidalarini o'rgatish.
3. Pediatrik amaliyotda tezkor tashxis va laboratoriya tekshiruvlarini majburiy qilish.
4. Surunkali gepatitga chalingan bolalar uchun uzoq muddatli tibbiy kuzatuv va rehabilitatsiya dasturlari yaratish.
5. Gepatit bilan bog'liq ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va yangi antiviral terapiya usullarini sinovdan o'tkazish.

Xulosa

Virusli gepatit bolalarda jigar sog'lig'i uchun jiddiy xavf tug'diradi. Etiologik jihatdan A, B, C, D va E turlari mavjud bo'lib, ularning yuqish yo'li, klinik ko'rinishi va og'irligi turlicha. Gepatit A va E odatda yengil kechsa, B va C surunkali shaklga o'tish xavfi bilan tavsiflanadi.

Bolalarda gepatitning asosiy klinik belgilarini aniqlash va laboratoriya tekshiruvlari yordamida tezkor tashxis qo'yish muhimdir. Shuningdek, simptomatik davolash, parhez, gepatoprotektorlar va antiviral terapiya orqali kasallik oqibatlarini kamaytirish mumkin.

Profilaktik emlash va gigiyena qoidalariga rioya qilish gepatitning oldini olishda eng samarali usullardan biridir. Pediatrlar, ota-onalar va pedagoglar hamkorligi orqali bolalarda surunkali gepatit va uning asoratlarning oldini olish mumkin.

Shu bilan, virusli gepatit bo'yicha pediatrik yondashuv bolalarning jigar sog'ligini saqlash, normal rivojlanishini ta'minlash va hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sh. Ahmedova, "Bolalarda virusli gepatit: diagnostika va davolash", Pediatriya jurnal, 2023

2. M. Tojidinova, “Pediatrik virusli gepatit: klinik ko‘rinishlar”, Tibbiyot amaliyoti, 2024.
3. N. Karimova, “Virusli gepatit va bolalarda profilaktika”, Andijon Universiteti nashri, 2023.
4. R. Toshmatova, “Gepatit B va C: pediatrik yondashuvlar”, Tibbiyot fanlari, 2024.
5. F. Tojiboyeva, “Bolalarda jigar yallig‘lanishi: virusli gepatit”, Pediatriya va Genetika, 2023.
6. O. Tursunov, “Virusli gepatit: etiologiya va davolash prinsiplari”, Tibbiyot amaliyoti, 2024.